

AFVALBELEIDSPLAN
NIJKERK

GEMEENTE

AFVALBELEIDSPLAN GEMEENTE NIJKERK

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	5
1.1	Opzet afvalbeleidsplan	5
1.2	Pilot Doornsteeg	5
1.3	Leeswijzer	6
2.	Beleidskaders	7
2.1	Nederlands afvalbeleid	7
2.2	Lap 2 en Lap 3.....	7
2.3	VANG-HHA	7
2.4	Producentenverantwoordelijkheden	8
2.4.1	Verpakkingenakkoord	8
2.4.2	Elektrische en elektronische apparaten	8
3.	Inventarisatie.....	9
3.1	Algemene gegevens	9
3.2	Inzamelstructuur	9
3.3	Milieustraat	10
3.4	Afvalstoffenheffing.....	11
3.4.1	Vaste kosten afvalstoffenheffing	11
3.5	Inzamel- en verwerkingscontracten	12
4.	Evaluatie.....	13
4.1	Evaluatie ten aanzien van het milieurendement.....	13
4.1.1	Afvalhoeveelheden.....	13
4.1.2	Scheidingspercentage	15
4.1.3	Samenstelling van het restafval	16
4.2	Evaluatie ten aanzien van de kosten	18
4.3	Evaluatie ten aanzien van dienstverlening	18
4.3.1	Conclusie dienstverlening	19

4.4	Bewonersreacties	20
4.4.1	Resultaten afvalenquête 2016.....	20
4.4.2	Resultaten De Dialoog	20
5.	Inzamelscenario voor de komende jaren	21
5.1	Scenariobeschrijving.....	21
5.2	Conclusie	22
Bijlage 1: Kostenberekening scenario 3-3-3		23

1. Inleiding

Dit afvalbeleidsplan dient als leidraad voor het afvalbeheer in de gemeente Nijkerk voor de komende jaren. In de gemeente wordt op dit moment een milieurendement gehaald met circa 69% bronscheiding, beter dan het gemiddelde van vergelijkbare gemeente van 65%. Echter is het scheidingspercentage op dit moment onvoldoende om te voldoen aan de VANG-doelstelling van een scheidingspercentage van 75% in 2020. Om aan deze doelstelling te voldoen is er een verandering nodig in de huidige inzamelsystematiek.

Er is de laatste jaren veel aan het veranderen in de afvalsector. Zo verschuift de aandacht van het inzamelen van afval naar de inzameling van herbruikbare componenten. Denk hierbij aan de inzameling van kunststof verpakkingsmaterialen en drankenkartons. Verwerkingstarieven voor restafval zijn hierdoor sterk onder druk komen te staan en de waarde van herbruikbare stromen neemt geleidelijk aan toe (of de negatieve waarde voor verwerking neemt af). Minder restafval en meer herbruikbare grondstoffen is dus vanuit het verwerkingsoogpunt, en dus kosten oogpunt, voordelig. Vanuit het denken over de circulaire economie is het ook beter voor het milieu (sluiten van kringlopen) en derhalve gewenst.

In dit afvalbeleidsplan wordt het beleid en de inzamelsystematiek voor de komende jaren vastgelegd.

1.1 Opzet afvalbeleidsplan

Dit afvalbeleidsplan gaat in op de volgende aspecten van het afvalbeleid:

- Beleidskaders: wat zijn de beleidskaders waarbinnen het gemeentelijk afvalbeleid zich moet bewegen (Europees afvalbeleid, landelijk afvalbeleid)?
- Inventarisatie: hoe is de afvalinzameling in gemeente Nijkerk nu georganiseerd?
- Evaluatie: hoe presteert de gemeente Nijkerk op de drie prestatie indicatoren van de 'afvaldriehoek' (milieurendement, de kosten en het serviceniveau)? Hoe presteert Nijkerk hier ten opzichte van vergelijkbare gemeenten (stedelijkheidsklasse 3 en hoogbouwklasse D)?
- Opstellen en doorrekenen nieuw inzamelsysteem.

1.2 Pilot Doornsteeg

Vooruitlopend op dit afvalbeleidsplan heeft de gemeente reeds besloten om in 2018 in de wijk Doornsteeg een pilot te houden. In deze pilot wordt het restafval niet aan huis ingezameld, maar brengen inwoners het restafval naar een ondergrondse afvalcontainer in hun buurt. Dit wordt 'omgekeerd inzamelen' genoemd: de nadruk wordt niet langer gelegd op het ophalen van het (ongescheiden) restafval. De overige afvalfracties worden gedurende de pilot op gelijke wijze ingezameld als in de overige Nijkerkse wijken.

De resultaten van de pilot zullen pas in de loop van 2019 bekend zijn. De belangrijkste afvalcontracten (bijvoorbeeld voor inzameling gft-afval, restafval en PMD en voor het beheer van de milieustraat) lopen eind 2019 af. Gezien de doorlooptijd van besluitvorming en van de (voor het afsluiten van een nieuwe overeenkomst benodigde) Europese aanbestedingsprocedure, is het niet haalbaar om op de resultaten van de pilot in Doornsteeg te wachten alvorens een keus te maken voor de wijze van afvalinzamelen vanaf 2019. Mochten de resultaten van de pilot aanleiding zijn om het omgekeerd inzamelen in geheel Nijkerk in te voeren, dan zal dit gezien de voorbereidingstijd van het op grote schaal plaatsen van ondergrondse containers, op zijn vroegst in 2021 geïmplementeerd worden. Omdat de VANG-doelstellingen zich in eerste instantie richten op het jaar 2020 als ijkpunt, is het niet wenselijk om nu een pas op de plaats te maken door het wachten op de resultaten van de pilot.

1.3 Leeswijzer

Het vast te stellen beleidsplan moet passen binnen de kaders van het Europees en landelijk beleid en moet zijn afgestemd op landelijke ontwikkelingen op afvalgebied. Daarom wordt in hoofdstuk 2 een beknopt overzicht gegeven van de beleidskaders in Europees en landelijk verband en van de tendensen in het denken over afval.

In hoofdstuk drie worden de doelstellingen voor de gemeente Nijkerk op deze landelijke ontwikkelingen afgestemd, alsmede op de voorwaarden voor de regionale inpasbaarheid.

De uitgangssituatie van de gemeente bepaalt voor het grootste deel de mogelijkheden voor de toekomstige inzamelingsmethoden. Daarom wordt in hoofdstuk 3 een overzicht van de huidige inzamelstructuur weergegeven. In hoofdstuk 4 worden de resultaten gepresenteerd van de evaluatie van de afvalinzameling. In hoofdstuk 5 worden 3 scenario's voor de toekomstige inzamelwijze uitgewerkt, inclusief de financiële gevolgen en de gevolgen voor de hoeveelheid ongescheiden afval. .

2. Beleidskaders

Het afvalbeleid van gemeente Nijkerk moet passen binnen de kaders van het Europees en landelijk beleid. Het gaat hierbij met name om de vertaling van het Europees en landelijk afvalbeleid naar de lokale situatie. Hieronder wordt een korte schets gegeven.

2.1 Nederlands afvalbeleid

De Europese afvalwetgeving is geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving in de vorm van de Wet milieubeheer en het Landelijk afvalbeheerplan (LAP). Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht voor het inzamelen van huishoudelijk afval. De gemeentelijke zorgplicht kent zijn oorsprong in het beschermen van de volksgezondheid.

Gemeenten hebben de plicht om het huishoudelijk restafval en het (gescheiden aangeboden) GFT-afval bij elk perceel in te zamelen. Ook zijn zij verplicht papier en karton, kunststof verpakkingsafval, glas, textiel, klein chemisch afval, elektr(on)ische apparaten en asbesthoudend afval, gescheiden in te zamelen. Ook voor grof huishoudelijk afval geldt een plicht tot inzameling bij elk perceel en dient de gemeente te beschikken over een afvalbrengpunt. Al deze verplichtingen zijn vastgelegd in de Wet milieubeheer (Wm).

2.2 Lap 2 en Lap 3

Het Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP) geeft invulling aan een aantal verplichtingen die volgen uit de Wet milieubeheer en de Kaderrichtlijn afvalstoffen. Overheden zijn wettelijk verplicht om bij al hun besluiten die raken aan afvalbeheer rekening te houden met het LAP. Het LAP is hiermee een manier om bepaalde ambities vast te leggen en ook daadwerkelijk af te dwingen. Het huidige LAP, LAP 2, is geldig tot en met 2015 en geeft een doorkijk tot 2021. In het LAP 2 is vastgelegd dat in 2015 minimaal 60% nuttig (her)gebruik van het huishoudelijk afval door gemeenten moet worden nagestreefd. Om deze doelstelling te halen is het noodzakelijk om inwoners nog meer aan te sporen tot afvalscheiding aan de bron.

Momenteel ligt het derde Landelijk Afvalbeheerplan ter inzage. LAP 3 zal in de loop van 2017 in werking treden. LAP 3 vervult een functie als instrument bij de transitie naar een circulaire economie. Dat houdt dus in dat ten opzichte van LAP 2, de voorschriften voor het verwerkingsbeleid van de verschillende afvalstoffen meer gericht zijn op het nastreven van de circulaire economie.

2.3 VANG-HHA¹

Voor de invulling van het programma 'Nederland Circulair in 2050' is het Publiek Kader Huishoudelijk afval 2025 vastgelegd dat het wensbeeld is dat de hoeveelheid restafval van een gemiddelde Nederlander in 2025 is afgenomen tot maximaal 30 kg per jaar. Daarvoor moet huishoudelijk afval beter worden gescheiden. De ambitie is om te komen tot 75% afvalscheiding in 2020 en om uiteindelijk richting 100% te gaan. In het uitvoeringsprogramma VANG huishoudelijk afval is verder uitgewerkt hoe deze doelstelling wordt bereikt. Dit programma bestaat uit 4 actielijnen met daaronder een breed scala aan activiteiten waarop wordt ingezet. Hierbij wordt zowel gekeken naar preventie als naar afvalscheiding en recycling, naar grof en fijn huishoudelijk afval en naar bron en nascheiding. Een logisch gevolg van dit beleid is dat de hoeveelheid Nederlands restafval in verbrandingsinstallatie zal minimaliseren.

¹ VANG-HHA staat voor: Van Afval Naar Grondstof, huishoudelijk afval. Dit is het uitvoeringsprogramma van het overheidsbeleid op het gebied van afvalpreventie en stimulering van de circulaire economie. Zie <http://www.vang-hha.nl/>

2.4 Producentenverantwoordelijkheden

De traditionele rol van de gemeente bij het afvalbeheer komt niet alleen voort uit wettelijke bepalingen, maar ook gericht is op het faciliteren van inwoners bij het zich ontdoen van afvalstoffen, op het stimuleren van een circulaire economie en op het waarborgen van de continuïteit van de inzameling van alle soorten huishoudelijk afval. De gemeente heeft bij wet de regie over de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen. Producentenverantwoordelijkheid heeft daarnaast ook invloed op invulling van het gemeentelijk beleid.

2.4.1 Verpakkingenakkoord

De raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 is nu van kracht. In de raamovereenkomst staan belangrijke afspraken over de inzameling en het hergebruik van verpakkingsmaterialen, zoals de voorwaarden voor het afschaffen van statiegeld op grote frisdrankflessen (wat voorlopig nog niet gaat gebeuren). Ook is een verduurzamingsagenda opgesteld. De komende jaren moeten producenten minder en duurzamere verpakkingsmaterialen gebruiken en bovendien moet een groter deel worden gerecycled.

Vanaf 1 januari 2015 hebben gemeenten zelf de verantwoordelijkheid en de regie over de afvalstroom kunststof verpakkingen. Gemeenten ontvangen van Nedvang jaarlijks een integrale ketenvergoeding voor kunststof, deze vergoeding neemt jaarlijks af. Voor 2016 bedroeg de vergoeding € 788,- per ton, terwijl er voor 2017 een vergoeding van € 756,- per ton gegeven zal worden. Deze vergoeding zal per jaar afnemen en op dit moment is de vergoeding voor 2018 vastgesteld op € 712,- per ton. Ook de regie voor drankkartons ligt bij de gemeente. De vergoeding voor de inzameling van drankkartons is vastgesteld op € 398,- per ton voor de jaren 2015, 2016 en 2017. De genoemde (netto) vergoedingen gelden per ton daadwerkelijk hergebruikt materiaal.

2.4.2 Elektrische en elektronische apparaten

De Europese regelgeving legt ook producenten inzamelverantwoordelijkheden op. De "Regeling voor afgedankte elektronica (AEEA)" stimuleert hergebruik, recycling en nuttige toepassing van AEEA. Winkels met een verkoopoppervlakte van meer dan 400 m² moeten een inzamelpunt hebben voor kleine elektronica. Ook moeten producenten en importeurs in het kader van producentenverantwoordelijkheid meer AEEA innemen. Nu is dat nog 12 kg/inwoner, maar dit wordt 17 kg/inwoner in 2019. De producenten hebben zich daarvoor aangesloten bij Wecycle en WEEE. Deze organisaties hebben dus een wettelijk opgelegde taak die zij moeten uitvoeren. Het is dus verdedigbaar dat zij dit op eigen terrein moeten organiseren.

Het is niet toegestaan als zij verder gaan dan dat, zonder instemming van de gemeente. De rechten voor inzameling van huishoudelijke afvalstoffen binnen de gemeente zijn bij wet dus voorbehouden aan door de gemeente aan te wijzen inzamelaars. Anderen hebben in beginsel dan geen rechten, tenzij wetgeving ook hen verplicht in te zamelen. Stibat, Wecycle en WEEE zijn voorbeelden van organisaties die wettelijk wel een inzameltaak en rechten hebben. Een mogelijk conflict kan volgen als deze partijen buiten de gemeenten om huishoudelijke afvalstoffen gaan inzamelen, anders dan via de winkels van de bij hen aangesloten organisaties.

Vaak is dit in de betreffende productbesluiten geregeld.

3. Inventarisatie

Het beschrijven van de huidige situatie met betrekking tot de afvalinzameling is voor het opstellen van het afvalbeleidsplan om verschillende redenen van belang:

- het legt vast wat het huidige gang van zaken is;
- het vormt de basis voor de evaluatie van de huidige inzamelmethode en de huidige inzamelresultaten;
- het maakt inzichtelijk waar mogelijkheden liggen om het afvalbeleid en de afvalinzameling te optimaliseren.

Dit hoofdstuk geeft een beknopt overzicht van de huidige situatie met betrekking tot de inzamelstructuur, de Milieustraat en de afvalstoffenheffing.

3.1 Algemene gegevens

De gemeente Nijkerk is gelegen in de provincie Gelderland. De gemeente heeft een oppervlakte van 72,1 km², waarvan 2,6 km² uit water bestaat. Op 1 januari 2016 bedroeg het inwonertal 41.202. Het aantal aansluitingen is 16.292, waarvan 15.012 aansluitingen in de laagbouw. Daarnaast zijn er in de gemeente 1.280 hoogbouwaansluitingen.

Nijkerk is een matig stedelijke gemeente die tot stedelijkheidsklasse 3 behoort. Hieronder vallen gemeenten met 1.000 tot 1.500 adressen per vierkante kilometer. De gemeente bestaat tevens voor 2,2% uit hoogbouw. Daarmee valt de gemeente in hoogbouwklasse D (0 t/m 19% hoogbouw).

3.2 Inzamelstructuur

Het inzamelen van afval vindt gedeeltelijk plaats via een haalsysteem, dat wil zeggen dat het afval met een bepaalde frequentie huis-aan-huis wordt opgehaald. Restafval wordt bij de laagbouw met minicontainers of vuilniszakken alternerend (om de twee weken) ingezameld. GFT wordt bij de laagbouw met minicontainers alterneren opgehaald. De huishoudens in de hoogbouw zijn aangesloten op verzamelcontainers. Tabel 3-1 geeft een overzicht van de volledige inzamelstructuur in de gemeente Nijkerk. Voor de inzameling van kunststofverpakkingen zijn er enkel brengvoorzieningen aanwezig. Oud papier en karton kunnen de bewoners naar de milieustraat, diverse grote supermarkten, schoollocaties en verenigingen brengen. Grofvuil kan tegen betaling worden opgehaald evenals tuinafval.

Tabel 3-1: Inzamelstructuur gemeente Nijkerk

Dienstverlening inzameling		
Fractie	Haalvoorziening	Brengvoorziening
Restafval	Minicontainers/vuilniszakken, 1x per 2 weken	926 aansluitingen op 35 ondergrondse containers, 354 aansluitingen op 11 bovengrondse containers
gft-afval	minicontainers, 1x per 2 weken	
Oud papier en karton	nvt	Verzamelcontainers bij scholen en verenigingen, milieuplein bij supermarkten, milieustraat.
Glas		Verzamelcontainers in de wijken, milieuplein bij supermarkten, milieustraat.

PMD		verzamelcontainers bij supermarkten, in de wijken en bij de milieustraat
Textiel	4x per jaar aan huis	verzamelcontainers bij supermarkten, in de wijken en bij de milieustraat
kca	periodiek op standplaatsen	Milieustraat
Grof huishoudelijk afval	Tegen betaling	Milieustraat
Wit/Bruin goed		Milieustraat
Grof tuin afval		Milieustraat

3.3 Milieustraat

Inwoners van de gemeente Nijkerk kunnen op vertoon van hun identiteitsbewijs gebruik maken van de Milieustraat. De openingstijden van de Milieustraat zijn maandag tot en met vrijdag van 7.45 tot 12.30 en 13.00 tot 16.30. Op zaterdag is de Milieustraat open van 7.45 tot 14.00 uur.

Bewoners kunnen bijna alle soorten grof huishoudelijk afval naar de Milieustraat brengen. Hieronder volgt een overzicht van de gratis en betaalde fracties die op de Milieustraat kunnen worden ingeleverd.

Gratis fracties	Betaalde fracties
Elektrische apparaten	Grof Huisvuil
Glas	Puin
Kleding en schoenen	Grond en zoden
Klein Chemisch Afval (KCA)	Hout
Plastic verpakkingsmateriaal	Asbest
Metalen	Autobanden met velg
Melk- en sappakken	Gasfles
Personenautobanden zonder velg (max. 4)	
Papier	
Piepschuim (schoon)	
Pvc-buizen	
Takken en bladafval	
Tuinafval	

3.4 Afvalstoffenheffing

Met de afvalstoffenheffing die aan een huishouden wordt opgelegd, worden de kosten van inzameling, afvoer en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen bekostigd.

De gemeente Nijkerk hanteert een tariefsysteem op basis van volume/frequentie. De afvalstoffenheffing in de gemeente Nijkerk bestaat uit een vast deel en een variabel deel. Voor het restafval hanteert de gemeente een DIFTAR-systeem. Er wordt per keer dat een container/zak wordt aangeboden betaald. Voor een 140 liter restafvalcontainer wordt € 3,- per lediging betaald. Voor een 240 liter restafvalcontainer wordt € 6,- per lediging betaald. Het tarief voor de aanschaf van een vuilniszak bedraagt € 1,27. De gemiddelde verwachte afvalstoffenheffing over 2017 bedraagt € 185 per huishouden, waarvan € 125 vastrecht en circa € 60,- variabel tarief.

Voor het aanbieden van afvalstoffen op de milieustraat worden verschillende tarieven gehanteerd, afhankelijk van de aard van het afval.

Tabel 3-2: Prijzentabel fracties milieustraat

	Maximale hoeveelheid aan te leveren	Prijs per ¼ m³
Grof Huisvuil	Per 10 kilo	€ 2,03
Puin	Per 10 kilo	€ 0,23
Grond en zoden	Per 10 kilo	€ 0,21
Hout	Per 10 kilo	€ 1,16
Asbest	Per 10 kilo	€ 2,03
Autobanden met velg	Max. 4 per aanbieding	€ 2,03
Gasfles	Per stuk	€ 15,99

3.4.1 Vaste kosten afvalstoffenheffing

De vaste kosten betreffen alle kosten die direct betrekking hebben op de huishoudelijke afvalinzameling. Onder deze kosten vallen onder andere de afvalverwerking en -inzameling van alle verschillende afvalstromen, beleidsondersteuning en de milieustraat en de kosten voor gemeentelijke inzet (beleidsadviseur, handhaving en belastingen). Deze vaste kosten waren in 2017 € 125,- per aansluiting (bron: Begroting afval 2017).

Voor de verwerking van het restafval betaalt de gemeente €134,94 per ton aan ARN. Dit is inclusief de stortbelasting die sinds 1 januari 2015 van kracht is. De verwerking van gft-afval kost € 33,60 per ton. De verwerkingskosten worden vooral door gft- en restafval bepaald en komen hiermee grofweg uit op ca. € 16 per aansluiting en zijn in de afvalbeheerkosten opgenomen.

3.5 Inzamel- en verwerkingscontracten

De inzameling van gft en restafval wordt uitgevoerd Remondis. De verwerking van de afvalstromen wordt uitgevoerd door verschillende private partijen. In de onderstaande tabel wordt weergegeven wie de contractpartners zijn en waaruit hun diensten bestaan.

Tabel 3-3: Overzicht belangrijkste afvalcontracten

Dienst	Contractant	Loopt tot
Inzameling rest, gft- en grof afval inclusief transport	Remondis	31-12- 2019
Verwerking restafval	Remondis	31-12- 2019
verwerking gft-afval	Twence	31-12- 2019
Inzameling glas	Remondis	31-12- 2019
Exploitatie milieustraat	Remondis	31-12- 2019
Inzameling kunststoffen	Remondis	31-12-2015
Verwerking kunststoffen	ARN/Attero	31-12-2018

4. Evaluatie

Een evaluatie geeft inzicht in de mogelijkheden die benut zijn om het afvalbeleid en daarmee de afvalinzameling op een optimale manier vorm te geven. Ook maakt het duidelijk welke aandachtspunten er momenteel zijn. De evaluatie gebeurt door de prestaties van de gemeente te vergelijken met de prestaties van soortgelijke gemeenten in Nederland.

De evaluatie richt zich op de doelmatigheid van de afvalinzameling (het milieurendement), de doeltreffendheid van de afvalinzameling (de kosten van inzameling en verwerking) en het serviceniveau (de dienstverlening aan de burger).

4.1 Evaluatie ten aanzien van het milieurendement

De milieuprestaties op het gebied van afval worden bepaald door de volgende aspecten:

- De hoeveelheid huishoudelijk restafval per inwoner. Dit geeft, in samenhang met de hoeveelheid gescheiden afval, een indicatie over de hoeveelheid afval die de burger genereert en hoe hij met dit afval omgaat. Het kan tevens een indicatie zijn van de mate waarin de burger gefaciliteerd wordt zijn afval te scheiden².
- Het scheidingspercentage. Dit percentage geeft de verhouding gescheiden ingezameld afval ten opzichte van het totale huishoudelijke afvalaanbod (gescheiden en ongescheiden) weer.
- De sorteeraanlyse. Hieruit blijkt welke herbruikbare fracties nog aanwezig zijn in het restafval.

4.1.1 Afvalhoeveelheden

In tabel 4.1 wordt een overzicht gegeven van de afvalhoeveelheden in de gemeente Nijkerk in 2016. Daartegenover is het gemiddelde van de Benchmark Huishoudelijk afval, peiljaar 2015 klasse D weergegeven, evenals het gemiddelde van alle 'matig stedelijke gemeenten' met een vergelijkbaar afreksysteem voor de afvalstoffenheffing, volgens het CBS eveneens in 2015.

² Indien weinig faciliteiten aanwezig zijn, zal de hoeveelheid restafval in het algemeen hoger zijn dan wanneer er veel faciliteiten zijn. Aan de andere kant speelt ook de mentaliteit van de burger een grote rol.

Tabel 4-1: Afvalhoeveelheden in Nijkerk in vergelijking met Benchmark gemeenten hoogbouw klasse D (Bron: benchmark huishoudelijk afval 2015) en vergelijkbare gemeenten (gelijke stedelijkheidsklasse en tariefsysteem, bron: CBS data 2015)

	Nijkerk 2016	Benchmark gemeente stedelijkheidsklasse 3 gemiddeld	Benchmark gemeente volume/freq. gemiddeld
	kg/inw	kg/inw	kg/inw
Ongescheiden ingezameld			
Restafval (fijn)	120	178	127
Restafval (grof)	13	26	25
Gescheiden ingezameld			
gft-afval	100	91	81
papier	63	58	60
glas	25	22	22
textiel	5,1	4	5
PMD	14,3	6,7	14,9
Overig	-	-	0
Grof huishoudelijk afval (gescheiden)	88	112	99
totaal ongescheiden restafval	133	205	152
totaal gescheiden	295	295	283
scheidingspercentage	69%	59%	65%

In bovenstaande tabel zijn de inzamelgegevens van de gemeente Nijkerk weergegeven. Daarnaast zijn ook de gemiddelden weergegeven van gemeenten met hoogbouwklasse D, en het gemiddelde van stedelijkheidsklasse 3 met afrekening op volume/frequentie.

Er wordt in de gemeente gemiddeld per inwoner 133 kilo per jaar aan restafval ingezameld (fijn en grof). Gemeente Nijkerk zamelt hiermee flink minder restafval in dan het benchmarkgemiddelde van 152 kilo per inwoner per jaar. Het totale scheidingspercentage ligt nu op 69%, ook hoger dan gemiddeld. Om de VANG-doelstelling per 2020 te halen, moet de restafvalhoeveelheid nog met 33 kilo per inwoner per jaar omlaag.

Wanneer per fractie wordt gekeken, valt op dat de gemeente op het gebied van PMD-inzameling onder het gemiddelde scoort. Waarschijnlijk komt dit omdat het PMD met een brengsysteem wordt ingezameld en niet met een haalsysteem.

De gemeente Nijkerk doet het relatief gezien erg goed in vergelijking met andere gemeentes. Het is daarmee goed op weg om de VANG-doelstelling in 2020 te bereiken.

4.1.2 Scheidingspercentage

Een belangrijke graadmeter voor het vaststellen van de effecten van de inzamelwijze op het milieu is het scheidingspercentage van het afval. Het scheidingspercentage geeft het percentage van het afval aan dat gescheiden wordt aangeboden en dus niet in het restafval belandt.

Het scheidingspercentage wordt als volgt berekend:

$$\text{Scheidingspercentage} = \frac{\text{Gescheiden aangeleverde hoeveelheid}}{\text{Gescheiden aangeleverde hoeveelheid} + \text{hoeveelheid restafval}} \times 100\%$$

In onderstaande tabel zijn de scheidingspercentages voor het fijn huishoudelijk afval en het grof huishoudelijk afval weergegeven, en vergeleken met benchmarkgegevens.

Tabel 4-2: Scheidingspercentages

	Nijkerk 2016	Benchmark gemeente stedelijkheidsklasse 3 gemiddeld	Benchmark gemeente volume/freq. gemiddeld
	kg/inwoner	kg/inw	kg/inw
Fijn restafval	120	178	127
Huishoudelijk afval gescheiden	207	183	184
Scheidingspercentage	63%	51%	59%
Grof restafval	13	26	25
Grof huishoudelijk afval gescheiden	88	112	99
Scheidingspercentage	87%	81%	80%
Totaal restafval	133	205	152
Totaal gescheiden	295	295	283
Scheidingspercentage totaal	69%	59%	65%

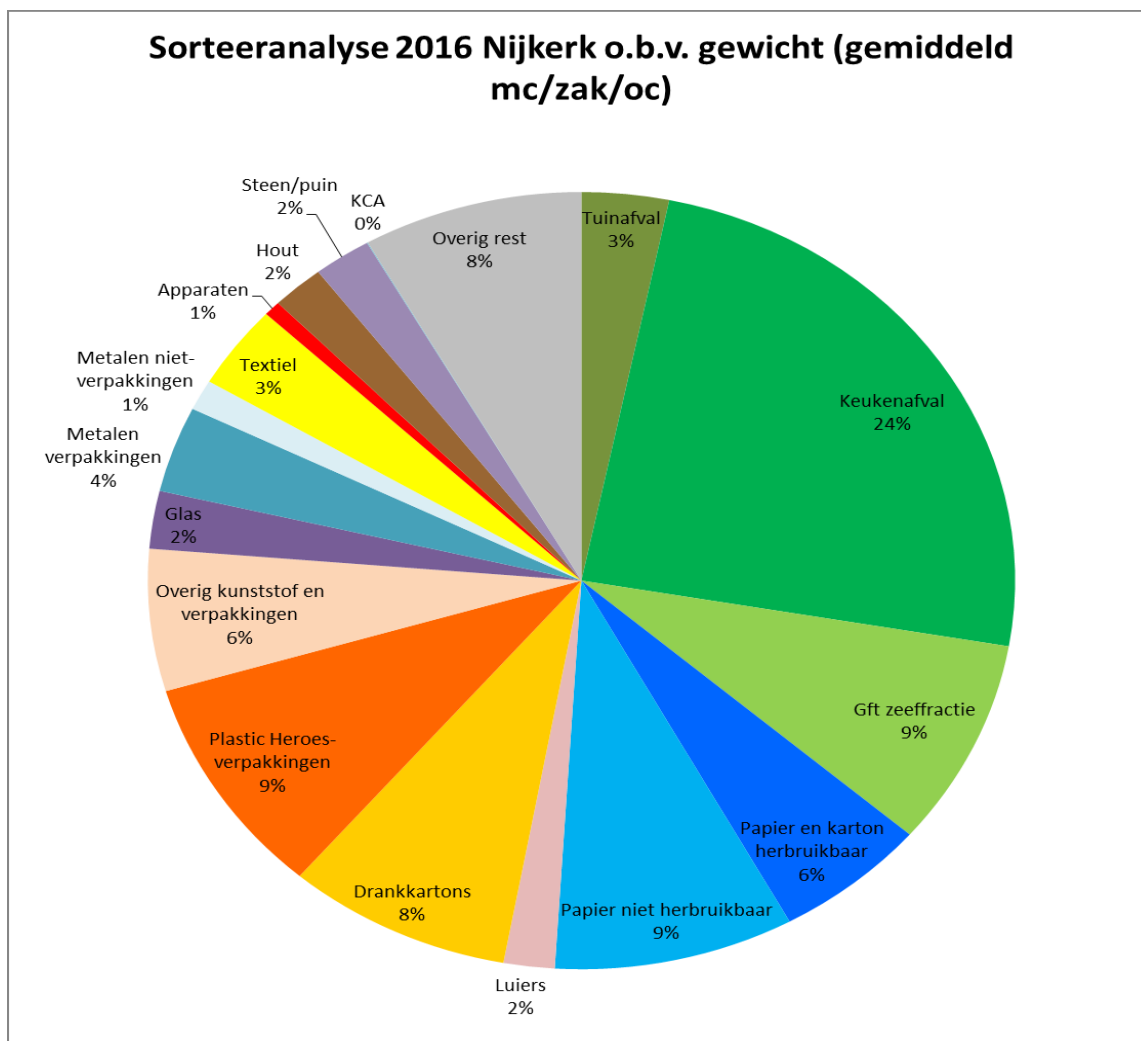
Uit bovenstaande tabel blijkt dat het scheidingspercentage van fijn huishoudelijk afval in de gemeente Nijkerk hoger is dan het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten in de benchmark. Ook de gescheiden inzameling van grof huishoudelijk afval ligt met 87% hoger dan in vergelijkbare gemeente (80%).

4.1.3 Samenstelling van het restafval

De inwoners van gemeente Nijkerk gooien per persoon gemiddeld 133 kilo ongescheiden restafval per jaar weg. Een sorteeraanalyse van het restafval geeft inzicht in hoeverre recyclebare fracties beter gescheiden kunnen worden.

De sorteeraanalyse (Figuur 4-1) is in het voorjaar van 2016 uitgevoerd. De sorteeraanalyse bestaat overigens uit één momentopname.

Figuur 4-1: Samenstelling restafval, sorteeraanlyse uit 2016

In tabel 4.3 zijn de voornaamste fracties nog een keer gepresenteerd. Onder 'Sorteeranalyse' is aangegeven hoeveel procent van het restafval uit de grijze bak of zak bestaat uit de verschillende fracties. Dit is vervolgens omgerekend naar kilogram per persoon per jaar. De 'Totale grootte van de fractie' geeft weer hoeveel kilo van deze fractie in totaal per persoon per jaar vrij komt. Dit is een sommatie van de fractie die nog in het restafval zit, plus de gescheiden ingezamelde hoeveelheid.

Tabel 4-3: Samenstelling restafval in kg per inwoner per jaar en totale omvang fractie

	Sorteer- analyse Nijkerk	in restafval kg/inw.	totale fractie inkg/inw	Scheidings- resultaat fractie	BM klasse per D
gft-afval	36,4%	43,57	143,13	70%	73%
papier en karton	5,7%	6,83	70,2	90%	88%
glas	2,4%	2,87	27,73	90%	83%
textiel	3,5%	4,16	9,28	55%	42%
kunststoffen (verpakkingen)	15,1%	18,06	29,03	38%	54%

Uit de figuur en tabel blijkt dat het ongesorteerde restafval vooral bestaat uit GFT en kunststof, terwijl deze goed gescheiden in te zamelen en te verwerken zijn.

Het scheidingsresultaat in bovenstaande tabel geeft aan hoeveel procent van de totale fractie al gescheiden aangeboden wordt.. *De grootste verbetering is te behalen met betere scheiding van gft en kunststoffen.*

GFT-afval wordt voor een groot deel al gescheiden aangeboden. Echter de gehele fractie is zo groot dat het toch nog een aanzienlijk gewichtsprocent van het restafval omvat. Uit landelijk onderzoek blijkt dit vooral om het GF-afval uit de keuken te gaan. De inwoners gooien veel voedselresten weg bij het restafval. Dit blijkt ook wel uit de sorteeranalyse: 24% van het gewicht van het gesorteerde restafval bleek uit keukenafval te bestaan en slechts 3% bestond uit tuinafval. De overige 9% bestond uit een fijne zeeffractie.

Met name kunststoffen worden slecht gescheiden ten opzichte van de benchmark. Ook gft-afval wordt minder goed gescheiden ingezameld dan de benchmark. Met name op kunststoffen verpakkingen valt de grootste winst te behalen.

4.2 Evaluatie ten aanzien van de kosten

Gemeente Nijkerk heeft jaarlijkse afvalbeheerkosten van €126 euro per aansluiting. Deze kosten omvatten alle directe en indirecte kosten met betrekking tot de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval.

Onderstaande tabel geeft de kosten voor het afvalbeheer van de gemeente weer.

	Gemeente Nijkerk	Benchmark CBS Sted 3	Vershil
	€ per aansluiting	€ per aansluiting	€ per aansluiting
Totale directe kosten fha	78	108	30
Totale directe kosten Milieustraat	39	25	-14
Totaal afvalbeheerkosten	126	161	35

De afvalbeheerkosten in de gemeente Nijkerk zijn lager als het benchmark gemiddelde van stedelijkheidsklasse D gemeenten, waar de gemiddelde afvalbeheerkosten € 161 zijn. Het benchmarkgemiddelde wordt bepaald door diftar- en niet-diftar gemeenten. De afvalbeheerkosten zijn in gemeenten met diftar gemiddeld lager dan in de overige gemeenten. De totale inzamelkosten evenals de verwerkingskosten voor het huishoudelijk afval zijn in de gemeente Nijkerk lager als in de benchmark. Op het gebied van de afvalkosten scoort de gemeente Nijkerk erg goed.

4.3 Evaluatie ten aanzien van dienstverlening

De omvang en intensiteit van de dienstverlening is moeilijk te kwantificeren. Om subjectiviteit zoveel mogelijk uit te sluiten, wordt in de benchmark gewerkt met kwantificeerbare diensten. Daar waar de diensten niet kwantificeerbaar zijn wordt gewerkt met een vragen-score-methode. Door optelling van scores is het mogelijk een relatieve beoordeling uit te voeren op het dienstverleningsniveau van een gemeente. De totale dienstverleningsscore wordt bepaald door de som van de subscores op dienstverlening grondstoffen, dienstverlening restafval en dienstverlening Milieustraat.

In feite wordt bij de beoordeling gemaakt van de gelegenheid die de burger wordt geboden ten aanzien van het ontdoen van huishoudelijk afval. De tabel hieronder laat de scores van Nijkerk zien ten opzichte van de benchmark gemeenten.

	Nijkerk	Sted A	Sted B	Sted C	Sted D	Gemiddelde uit benchmark
Grondstoffen	60	120	138	130	110	124,5
Halen	24					
Brengen	37					
Restafval	83	58	43	48	40	47,25
Halen	29					
Brengen	54					
Milieustraat	129	95	97	98	103	98,25
Totaal score	272	273	278	276	253	270

Hieruit blijkt dat in totaal de gemeente een dienstverleningsscore heeft dat ongeveer even hoog is als de benchmarkgemeenten van alle stedelijkheidsklassen. De dienstverlening scoort bovengemiddeld door het relatief grote aantal verzamelcontainers en inlevermogelijkheden voor de te scheiden grondstoffen. Ook het grote aantal openingsuren van de milieustraat scoort bovengemiddeld. Doordat de grondstoffen met name met een brengsysteem worden ingezameld, is de score voor de grondstoffen lager dan gemiddeld

Voor brengvoorzieningen voor grondstoffen wordt daarnaast ook gekeken naar de meest gehanteerde normen.

In Tabel 4-4 wordt beknopt het serviceniveau dat gemeente Nijkerk haar inwoners biedt weergegeven voor wat betreft het aantal openbare brengvoorzieningen voor grondstoffen. Uit de tabel blijkt dat Nijkerk voor textiel en PMD een hoog serviceniveau kent: relatief veel openbare brengvoorzieningen. Voor oud papier en karton ligt het aantal openbare brengvoorzieningen wat rond het gemiddelde..

Tabel 4-4: voorzieningen

Fractie	Aantal brenglocaties	Nijkerk: inwoners locatie	aantal per locatie ¹	Norm aantal inwoners per	Serviceniveau landelijke norm	t.o.v.
Oud papier en karton	24	1:679	1:650 ²		Ongeveer gemiddeld	
Glas	23	1:708	1:650		Ongeveer gemiddeld	
Textiel	12	1:1358	1:4500 ³		Ver boven gemiddeld	
Kunststoffen	20	1:815	1:4500 ⁴		Ver boven gemiddeld	

¹ Gebaseerd op het rapport Afwegingskader oud papier, glas en textiel.

² Als meest geëigende methode wordt huis-aan-huis inzameling genoemd met eventueel aanvulling met verzamelcontainers. Omdat in gemeente Nijkerk een brengsystemen beschikbaar is, wordt het serviceniveau ingeschaald als bovengemiddeld.

³ In het afwegingskader wordt uitgegaan van 4 maal huis aan huis inzamelen, aangevuld met verzamelcontainers in een dichtheid van 1:4500.

⁴ Advies van Nedvang op basis van uitgevoerde proeven is 1:1000 bij een brengsysteem. Bij een haalsysteem, zijn brenglocaties een extra service. Het aantal containers kan dan lager zijn, bijvoorbeeld een dichtheid die vergelijkbaar is met textiel (1:4500).

De gemeente plaatst informatie over afval op de website en maandelijks in de krant. Ook wordt jaarlijks de afvalkalender verspreid. Verder worden weinig/geen campagnes gevoerd of extra gecommuniceerd om afval gescheiden in te zamelen.

4.3.1 Conclusie dienstverlening

Geconcludeerd wordt dat gemeente Nijkerk haar inwoners een gemiddeld serviceniveau biedt voor het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval. De service aan huis voor grondstoffen is wat lager dan gemiddeld, de mogelijkheden om afval gescheiden bij brengvoorzieningen te brengen daarentegen is bovengemiddeld.

4.4 Bewonersreacties

4.4.1 Resultaten afvalenquête 2016

In 2016 is een schriftelijke afvalenquête uitgevoerd die door ruim 2900 inwoners is ingevuld. Een aantal algemene bevindingen van deze enquête zijn:

- De bewoners vinden het belangrijk om te scheiden en 72% van de bewoners doet dit ook.
- 25% van de bewoners vindt dat het scheiden wel gemakkelijk dient te zijn.

Over een aantal specifieke onderwerpen is de mening van de respondenten als volgt:

- Vooral in het buitengebied (27,7%) en in de hoogbouw (13,4%) vinden de bewoners dat er niet genoeg afvalinzamellocaties in de buurt zijn.
- Aangegeven wordt dat GFT in de zomermaanden vaker dan eens per 2 weken opgehaald zou moeten worden.
- 13% van de bewoners scheidt hun GFT-afval niet. Van deze 13% geeft 14% aan wel hun GFT te gaan scheiden als er meer containers worden geplaatst in de openbare ruimte of bij flats. 12% gaat hun GFT wel scheiden als de GFT-container vaker zou worden geleegd. Een groep van 22% (van de 13% niet-scheiders) is niet te stimuleren: zij geven aan hoe dan ook geen GFT te zullen scheiden.
- Slechts 1% van de bewoners geeft aan helemaal geen glas, plastics, drankenkartons en textiel te scheiden.
- 45% van de bewoners vindt de milieustraat te duur.
- 72% van de bewoners vindt een systeem van omgekeerd inzamelen (restafval brengen naar een ondergrondse container, GFT en verpakkingen en oud papier ophalen aan huis) geen goed idee omdat zij liever niet veel containers in hun tuin of balkon krijgen.
- Ongeveer de helft van de bewoners ziet graag een brengsysteem voor PD, de andere helft (ongeveer) heeft een voorkeur voor een haalsysteem.

4.4.2 Resultaten De Dialoog

In het voorjaar 2017 was de afvalinzameling een van de onderwerpen die in De Dialoog zijn besproken met inwoners. De bij De Dialoog betrokken inwoners onderschrijven een duurzame en toekomstgerichte afvalinzamelstructuur.

De Dialooggroep stelt voor het diftarsysteem intact te laten wegens de zowel op lokaal als op landelijk niveau geconstateerde positieve effecten op de afvalscheiding.

De Dialooggroep signaleert dat gemak steeds meer de mens dient en geeft aan dat deze ontwikkeling botst met het feit dat de gemeente Nijkerk qua afval het predicaat “breng-gemeente” voert: relatief veel afvalstromen moet de inwoner naar een brengvoorziening/verzamellocatie brengen en relatief weinig afvalstromen worden aan huis ingezameld. In dit kader zou het beleid op onderdelen kunnen worden herzien: méér afvalstromen ophalen aan huis maar ook méér passende breng-faciliteiten dichterbij de ontdoeners. Kortom: ondersteun deze gemakstrend. Als concreet voorbeeld wordt hierbij genoemd het aan huis inzamelen van plastic verpakkingen en drankenkartons.

Het belang van communicatie met de inwoners wordt door de Dialooggroep sterk benadrukt. Niet alleen om inwoners te informeren over de (eventuele) wijzigingen in de afvalinzamelsystematiek en over de praktische scheidingsregels, maar ook om de bewustwording over afval te vergroten en inwoners tot een afvalbewust gedrag te stimuleren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het belonen van gewenst/afvalbewust gedrag.

Het gemeentelijk communicatiebeleid moet veel meer hedendaags zijn: dus niet alleen de afvalkalender, de wekelijkse pagina's in Stad Nijkerk of de website van de Gemeente Nijkerk. Naast “old school” gaat het om “on demand en real time”. Verbeter de communicatie en de samenwerking tussen de verschillende stakeholders om de doelstellingen van het afvalbeleid te kunnen realiseren. De insteek hierbij kan zijn: bekend maakt bemind en onbekend maakt onbemind.

5. Inzamelscenario voor de komende jaren

Duidelijk is dat het huidige afvalbeleid zal moeten worden geoptimaliseerd om aan de VANG-doelstelling te gaan voldoen. Op dit moment produceert de gemeente Nijkerk 133 kg restafval (grof + fijn) per inwoner per jaar. Dit betekent dat er een reductie van ruim 33 kg restafval per inwoner nodig is om aan de VANG-doelstelling te gaan voldoen per 2020. Hieronder wordt hiervoor een kansrijk scenario gepresenteerd.

5.1 Scenariobeschrijving

Het scenario ziet als volgt uit:

- Restafval, gft en PD worden aan huis ingezameld met een frequentie van 1x3 weken: de ene week wordt restafval ingezameld, de week daarop GFT en de daaropvolgende week het PD. Het betreft dus een zogenoemd 3-3-3-scenario. Inwoners kunnen voor zowel restafval als voor PD kiezen of zij dit ter inzameling aanbieden in een minicontainer of in een plastic zak.
- Het gft-afval wordt in de zomermaanden eens per week ingezameld. Enerzijds om de service naar inwoners te verhogen, anderzijds om hierdoor ook de in zomermaanden de gescheiden inzameling van gft op een hoger peil te krijgen.
- Het aantal brenglocaties voor PD in de wijken en op de milieupleinen wordt verminderd
- De inzameling van OPK blijft onveranderd.
- Het diftarprincipe voor restafval blijft gehandhaafd. Hiervoor is gekozen omdat uit landelijke en lokale gegevens blijkt dat diftar een positieve invloed heeft op het afvalscheidingsgedrag van bewoners.
- Waar mogelijk en wenselijk kunnen laagbouwbewoners gebruik gaan maken van de ondergrondse restafvalcontainers voor de gestapelde bouw. Zij krijgen tegen inlevering van hun restafvalcontainer (indien aanwezig) een sleutel voor de ondergrondse container. Dit zal een maatwerktraject worden.

Onderstaande tabel geeft de effecten weer van het invoeren van dit scenario:.

Samenvatting afvalinzamelscenario 3-3-3		
Kosten, excl. btw	€ /jaar	€/huishouden/jaar
Kapitaalslasten	€ 74.549,70	€ 4,58
Overige Jaarlijkse kosten, incl. onderhoud en onvoorzien	-€ 63.093,85	-€ 3,87
Totaal kosten/opbrengst	€ 11.455,86	€ 0,70
Milieu		kg/inw/jaar
Verwachte afname restafval		-30
Verwacht aantal kg restafval		103
Verwacht totaal scheidingspercentage		76%

5.2 Conclusie

Met het voorgestelde 3-3-3 wordt naar verwachting een afvalscheidingspercentage van 76% behaald, met een verwacht aantal kilogram restafval van 103 kg per inwoner per jaar. De VANG-doelstelling met betrekking tot het scheidingspercentage wordt hierbij gehaald, de doelstelling met betrekking tot de hoeveelheid restafval wordt vrijwel behaald.

De kosten (inclusief afschrijvingen en structurele kosten en baten) van het 3-3-3-scenario bedragen nog geen euro per huishouden per jaar.

Bijlage 1: Kostenberekening scenario 3-3-3

Kosten- en batenraming Frequentie 3-3-3, excl. BTW								
Onderwerp	Aantal	Prijs/eenheid	Investering	Afschrijvings termijn	Rentepe rcentage	Op jaarbasis	Per hh/jaar	Opmerking
Eenmalige kosten								
PD								
Aanschaf en plaatsen minicontainers PD 240 liter	7.506	€ 28,00	€ 210.168,00	10	2,50%	€ 24.013,54	€ 1,47	Aanname; 50% kiest voor za, 50% voor bak
kapitaalslasten overtollige pd verzamelcontainers	20	€ 2.500,00	€ 50.000,00	10	2,50%	€ 5.712,94	€ 0,35	aanname, feitelijke kosten niet bekend. Helft van de huidige og voor PD blijft in gebruik tbv hoogbouw en achtervang
Overig								
Inventariserende enquete keuze PD zak of bak	15.012	€ 2,50	€ 37.530,00	5	2,50%	€ 20.473,49	€ 0,50	
projectbegeleiding gemeente	936	€ 101,62	€ 95.116,32	5	2,50%	€ 20.473,49	€ 0,50	8 uur pw = 400 uur per jaar
Communicatie	1	€ 5.000,00	€ 5.000,00	5	2,50%	€ 1.076,23	€ 0,03	aanname
Onvoorzien, 5% op investeringen			€ 13.008,40	5	2,50%	€ 2.800,02	€ 0,17	
Subtotaal eenmalige kosten			€ 410.822,72			€ 74.549,70	€ 4,58	

Structurele kosten en opbrengsten	Aantal	Prijs/eenheid				Op jaarbasis	Per hh/jaar	Opmerking
GFT-afval								
Extra inzamelkosten tgv wekelijks gft-ronde in zomer	11	€ 10.000,00				€ 137.500,00	€ 8,44	obv huidige inzamelkosten: € 10.000 per ronde. Zomerperiode juni juli aug sept
Afname inzamelkosten tgv 1x p 3 weken	9	€ -10.000,00				-€ 112.500,00	€ -6,91	obv huidige inzamelkosten: € 10.000 per ronde. In totaal 17 ipv 26 ronden per jaar
Stijging ingezamelde hoeveelheid GFT	842	€ 34				€ 28.299,26	€ 1,74	
PD								
Inzamelkosten PD MC's + zakken 1x p 3 weken	17,0	€ 10.000,00				€ 170.000,00	€ 10,43	Onder de aanname dat de inzamelkosten voor PD mc + zak gelijk is inzamelkosten restafval mc 1x p 3 weken
Aanschaf PD-zakken	420.336	€ 0,05	€ 22.277,81			€ 22.277,81	€ 1,37	o.b.v. 56 zakken per hh per jaar met een prijs van € 53 per 1000 zakken. Aanne: 50% van de aansluitingen gebruikt een zak voor PD
vervallen inzamelkosten overbodige ondergrondse pd containers	0,5	€ -122.900,00				-€ 61.450,00	€ -3,77	Obv begroting 2017: kosten inzameling P en D = € 122.000. De helft van deze kosten vervalt. Huidige voorzieningen blijven deels aanwezig tbv hoogbouw en achtervang
Extra kosten overslag/sorteren/vermarkten PD	339	€ 257,50				€ 87.304,09	€ 5,36	obv huidige contract
Extra opbrengst uit subsidie drankkartons	49	€ -398,00				-€ 19.664,78	€ -1,21	tarief/eenheid is voor 2018
Extra opbrengst uit subsidie kunststoffen	290	€ -656,00				-€ 190.001,22	€ -11,66	tarief/eenheid geldt voor 2018 en is netto tarief
Oud papier en karton								
stijging ingezamelde hoeveelheid opk	26	€ -92,00				-€ 2.385,38	€ -0,15	
Restafval								
Afname inzamelkosten minicontainers mc tgv 1x 3 wk	9	€ -10.000,00				-€ 90.000,00	€ -5,52	obv huidige inzamelkosten: € 10.000 per ronde. In totaal 17 ipv 26 ronden per jaar.
Inkomstenderving ledigingstarief 140L container	18.370	€ 3,00				€ 55.110,00	€ 3,38	aanne: per mc 2 ledigingen per jaar minder. Hh die eerst een restafvalzak hadden, gebruiken in dit scenario een 140 liter container
Inkomstenderving ledigingstarief 240L container	12.446	€ 6,00				€ 74.676,00	€ 4,58	aanne: per mx 2 ledigingen per jaar minder
daling verwerkingskosten restafval	1.207	€ -134,94				-€ 162.900,77	€ -10,00	
Vervallen kosten aanschaf/verspreiding betaalzakken	1	€ -19.900,00				-€ 19.900,00	€ -1,22	
Overig								
Onderhoud, 5% op investering	5%	€ 410.822,72				€ 20.541,14	€ 1,26	
Subtotaal structurele kosten						-€ 63.093,85	€ -3,87	
Totale kosten						€ 11.455,86	€ 0,70	

